

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

*ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal*

№4

2025
APREL

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

РЭУ.РФ
Российский экономический университет
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

*Elektron nashr,
845 sahifa, aprel, 2025-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

TAHRIR HAY'ATI:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

MUHANDISLIK & IQTISODIYOT

*ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal*

05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modelashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti

08.00.01 - Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 - Makroiqtisodiyot
08.00.03 - Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 - Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 - Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 - Ekonometrika va statistika
08.00.07 - Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 - Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 - Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 - Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 - Marketing
08.00.12 - Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 - Menejment
08.00.14 - Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 - Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 - Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 - Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan
"Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan
milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha
"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

M u a s s i s: "Tadbirkor va ishbiarmon" MChJ

H a m k o r l a r i m i z:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

Роль искусственного интеллекта в управлении финансовым потенциалом предприятий.....	10
Юсупов Файзулла Якубович	
Erkin iqtisodiy zonalar faoliyatini moliyaviy vositalar orqali takomillashtirish: "Navoiy" EIZ misolida.....	20
Quziev Ravshan Ramazanovich	
Davlat xaridlari jarayonini boshqarish va nazorat qilishning muhim jihatlari.....	26
Xodjamqulov Shahboz Sherali o'g'li	
Oliy ta'lim tizimini baholash: milliy model va global standartlar.....	31
Hakimov Hakimjon Abdullo o'g'li, Hakimova Gulnoza Abdulloyevna	
Aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirishda xorij tajribasi.....	37
Qodirov Iskandar Alisher o'g'li	
Механизмы адаптации рынка труда к новой модели экономического роста: теория, практика и цифровые решения.....	41
Абдумухтаров Анваржон Акрамжонович	
Xorazm viloyati eksport strategiyasini takomillashtirishning iqtisodiy va ijtimoiy ta'sirlari.....	50
Fozil Xolmurotov	
Suv resurslarini tejashda aqli sug'orish tizimlarining ahamiyati.....	62
Abdullayev.A., Karimov Anvarjon Muqumjonovich	
To'qimachilik va tikuv-trikotaj sanoati raqobatbardoshligini oshirishning marketing vositalari.....	68
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
The current state and development trends of innovative activity in agriculture.....	72
Aytmuratova Miyrigul Zhalgasovna	
Методология оценки инновационной деятельности.....	78
Алиева Эльнара Аметовна	
Yashil iqtisodiy o'sishda raqamli iqtisodiyot va tadbirkorlikning integratsiyalashuvi.....	86
Xodjamov Asliddin O'ktam o'g'li, Maqsudov Bunyod Abdusamat o'g'li	
Tijorat banklari aktivlarini diversifikatsiya qilish yo'llari tahlili.....	92
Abdurazzoqov Abdualim Abdujabbor o'g'li	
Направления повышения эффективности средств, направляемых на обеспечение занятости населения и сокращение бедности.....	97
Маликов Аuezхан Жорабекович	
O'zbekiston uy xo'jaliklarining farovonlik koeffitsiyenti: blackorby va donaldson yondashuvi asosida tahlili.....	106
Boltayeva Dilafza Jumaqulovna	
O'zbekistonda aholi jon boshiga asosiy kapitalga investitsiyalarning o'zgarish dinamikasi.....	114
Qo'shbaqov Aybek Shovqiyevich	
Yashil iqtisodiyotga o'tish sharoitida barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash, davlat iqtisodiy siyosatini takomillashtirish va sirkulyar iqtisodiyot tamoyillarini joriy etishning samaradorligini oshirish yo'llari.....	123
Muratbaeva Eleonora Muxamedjan qizi, Saifnazarov Ismoil Saifnazarovich	
Yangi o'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanish tendensiyalari.....	132
Tojiyev Javlonbek Rustamovich	

Mulkchilik shakliga ko'ra tijorat banklarida depozitlarining amaldagi holati tahlili	138
Allaberganov Sirojali Saxatovich	
Bandlikni ta'minlashda moliyaviy mexanizmlarning o'rni va ahamiyati	151
Karimjonov Muhammadrasul To'liqinjon o'g'li	
Mustaqil direktorlar ulushi, nomoliyaviy axborotlarning oshkor qilinishi va dividend siyosatining kapital qiymatga kompleks ta'siri	159
Urinov Bobur Nasilloevich	
Turizm orqali ish o'rinlarini yaratish va bandlik muammosini kamaytirish imkoniyatlari	167
Kaxramanova Sevd Shamsiddin qizi	
Kam quvvatli gidroelektr stansiya uchun mos bo'lgan invertor, reduktor, akkumulyator va generatorni tanlash	173
Xamrayev Og'abek Oybek o'g'li, Davletov I.Y.	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sanoat tarmoqlarini ijtimoiy va iqtisodiy jarayonlarini rivojlantirishning ilmiy-uslubiy asoslari	182
Ibragimova Gulnoza Sayidmuradovna	
Terminologiya va ilmiy terminologiya xususida	188
Ruziyeva Gulnoz Temirqulovna	
O'zbekiston Respublikasida innovatsiyalarni tashkil etish va moliyalashtirish yo'llari	192
Ramazonov Javohir Bekzod o'g'li	
Bazalt chiqindi toshqol asosidagi kam suv talabchan sementlarning samaradorligini oshirish	197
Babayev Sultonbek Sunnat o'g'li	
Qashqadaryo qayta tiklanuvchi energiya manbalarining samaradorligini turli yondashuv asosida baholash	203
Omonova Sitara Zafar qizi, Utayev Sobir Achilovich	
Tilshunoslikning mexanika muhandisligi terminlari xususida	208
Mansurova Nafisa Qamariddinovna	
"Chizma geometriya va perspektiva" fanining arxitektura bilimlari tizimidagi roli	213
Yusubjonov Jonibek Farxod o'g'li	
Geodezik plan olishning avtomatlashgan usullari	219
Mamajonova Nodira Alisher qizi	
Zamonaviy arxitektura interyer dizaynida milliy grixva islomiy naqshlar uyg'unligi	225
Qo'chqarov Baxodir O'lmasovich	
Qurilishda mehnat unumdorligini oshirish va uni prognozlashning nazariy asoslari	230
Abduvaliyev Bekzod Muhiddin o'g'li	
Qishloq aholi hududlaridagi zamonaviy innovatsion o'zgarishlarining o'rta ta'lim maktablari tuzilishidagi ta'siri	235
Abdurahmonov Olimjon Obboqul o'g'li	
Seysmik hududlarda qurilish konstruksiyalarini to'g'ri tanlash	241
Egamberdiyeva Shaxnoza Abdurashidovna	
Arixiy yodgorliklarning me'moriy-rejaviy, konstruktiv va badiiy bezak yechimlari	251
Sotvoldiyev Azamatjon Akramjon o'g'li	
Xitoy va O'zbekiston tajribasi asosida soliq to'lovchilar reytingi tizimi orqali fiskal intizomni mustahkamlash	255
Abdullayev Zafarbek Safibullayevich	
Turizmga investitsiyalar iqtisodiyotimizga ijobiy ta'siri etuvchi omillari sifatida	268
Ayubov Ilyos Ilxomovich, Tursunov Qosimbek Nodirovich	

Problems of determining the informativeness of input and output parameters in object management	275
Turapov Ulugbek Urazkulovich	
Tijorat banklari faoliyatiga foiz riskining ta'siri: ilmiy-nazariy asoslar va amaliyot tahlili	280
Turdiyev Abdulhakim Qulbazarovich	
Zamonaviy moy filtrlarining dvigatel ishlash resursini oshirishiga ta'siri.....	290
Mirzakarimov Rustambek Xusanboy o'g'li	
Qayta tiklanadigan energiya manbalari: zamonaviy global tendensiyalar va O'zbekiston uchun perspektivlar	295
Bozarov Elyor Boboqulovich, Rustamova Sarvinoz Azizbek qizi	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda investitsiyaning ahamiyati.....	300
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
Strengthening and enhancing the export potential of industrial enterprises for sustainable growth.....	305
Researcher of Tashkent State University of Economics	
Davlat tashkilotlarining bitiruvchilarga bo'lgan ehtiyoji va talablari.....	310
Daminova Barno Esanovna, Bozorova Irina Jumanazarovna, Pardayeva Muqaddas Zafar qizi	
Erkin iqtisodiy hududlar soliq rejimlarini takomillashtirishning xorij tajribasi.....	320
Boltayev Jo'rabek Yusofovich	
Tabiiy va sun'iy tolalar sanoatini diversifikatsiya qilish orqali investitsion jozibadorlikni oshirish.....	325
Raximov Furqat Jalalovich	
Maishiy kimyo tovarlari B2B segmentida omnichannel marketing strategiyalarining qo'llanishi	331
Ro'ziyeva Farzona Komiljon qizi	
O'zbekistonda kichik biznes faoliyatini rivojlantirish yo'nalishlari	338
Djo'rayeva Lola Abdugabbarovna	
Task mapping and job scheduling implications of fdi inflows and governance quality metrics	343
Nilufar Zikirullaeva Dilmurod qizi	
Yangi O'zbekiston savdo-iqtisodiy munosabatlari rivojlanishida xizmatlar eksportining ahamiyati	350
Eshanqulov Baxodir Abduraxmon o'g'li	
Budjet daromadlarini shakllantirishda yirik soliq to'lovchilarning tutgan o'rni	357
Tohirov Shuhrat Niyoz o'g'li	
Davlat maqsadli jamg'armalari resurslarini boshqarish va samarali foydalanish yo'nalishlari.....	361
Xushmurodov Baxtiyor Turg'un o'g'li	
Kichik biznes hamda xususiy tadbirkorlik subyektlari amaliy holati, sohani rivojlantirish asoslari	365
Ortiqov Ulug'bek Akrombek o'g'li	
Korxonalarda moliyaviy instrumentlarning hisobi va audit masalalari	371
Maxmudov Saidjamol Kadirjanovich	
Tijorat banklarida moliyaviy barqarorlikni ta'minlash bo'yicha zamonaviy tendensiyalar	375
Latipova Lola Ilhomovna	
Soliq stavkalarini tabaqalashtirish orqali soliq to'lovchilar faoliyatini muvofiqlashtirish	380
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
Transformatsiyalash jarayonida tijorat banklari likvidligini oshirishning nazariy asoslari	385
Poyonov Bobir Bekturod o'g'li	

The importance of implementing international accounting standards in uzbekistan	393
Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Ikki o'lchovli geofizik signallarni raqamli ishlashda XAAR tez o'zgartirish algoritmlari.....	403
Ibragimov Sanjarbek Salijanovich, Mullajonov Baxodirjon Arabboyevich	
Turizm infratuzilmasi va xizmat sifatini oshirish maqsadida yangi turistik yo'nalishlar va imkoniyatlar yaratish chora tadbirlari.....	410
Sindarov Sherzod Egamberdiyevich, Xakimov Zoxid Norbo'tayevich, Yusupov Muxammadali Soxib o'g'li, Ro'zimatov Sanjarbek Qosimjon o'g'li	
Korporativ boshqaruvda budjetdan tashqari mablag'lar samaradorligini oshirish	420
Saidaxmedova Aida Mirzayevna	
Enhancing labor productivity in industrial enterprises of developed countries: experiences and strategies	426
Abduxakimova Farangiz Sidikjon kizi	
Raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali "Olmaliq KMK" ajda innovatsion loyihalarni boshqarish samaradorligini oshirish yo'llari.....	434
Inamova Farida Usmanjanovna	
Methodological problems of accounting of fixed assets	439
Kholbekov Rasul Olimovich	
Необходимость платежной системы.....	446
Сайфиддинов Илхом Файзиддинович	
Зеленое ipro как новый инструмент финансирования	451
Шахзод Сайдуллаев	
Инструменты фондового рынка в международной практике повышения инвестиционной привлекательности бизнеса	459
Юлдуз Усманова	
Модели устойчивого развития туризма: международный опыт и возможности адаптации в узбекистане.....	471
Сальникова Елена Александровна	
Внедрение антикоррупционных стандартов iso в узбекистане	478
Исмаилов Баходир Исламович, Зокиров Саидакмал Баходир угли	
Global moliyaviy markazlarni baholash mexanizmi	483
Sharipova Shaxinabonu Orif qizi	
Трансформация банковского сектора узбекистана под влиянием цифровых технологий.....	488
Захарова Ирина Борисовна, Непейвода Андрей Николаевич	
Uy-joy fondini qulayligini modernizatsiya va rekonstruktsiya orqali oshirish imkoniyatlari.....	493
Inoyatova Durdona Shoxaydarovna	
Влияние технологии блокчейн на банковскую сферу	500
Амонова Хафиза	
Buxoro viloyatida suv tanqisligi sharoitida resurs tejamkor agrotexnologiyalar asosida agrobiznesni barqaror rivojlantirish masalalari	504
Ro'ziyev Sobirjon Samatovich, Saidova Firuza Kamolovna	
O'zbekiston respublikasida demografik dividend olish imkoniyatlaridan oqilona foydalanish metodlari	510
Sharipov Sherzod Shavkatovich	
Budjet mablag'laridan foydalanish ustidan jamoatchilik nazorati mexanizmlari	515
Sharoxmatov Abdurahim Abdulamitovich	

Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatiga investitsiya jalb etish-taraqqiyot garovi.....	522
Karimova Komila Daniyarovna	
Islomiy banklar tizimi va ularning faoliyatini o'zbekistonda rivojlantirish istiqbollari.....	529
Dilovarxo'jayeva Dilnozaxon Shavkatxo'ja qizi	
The use of media technologies in teaching russian language lessons	534
Khojaeva Kh.S.	
Davlat budjetini shakllantirishda soliqlarning o'rni.....	538
Yuldashev Javohirbek Ikromjon o'g'li	
Paxta-to'qimachilik klaster subyektlarida buxgalteriya hisobini takomillashtirishda elektron imzoning roli	543
B. Q. Madartov, G. R. Xolmurodova	
Разработка новых инновационных антикоррозионных решений для защиты стального оборудования нефтегазовой отрасли.....	547
Курбанова Фируза Солеховна, Очилов Абдурахим Абдурасулович, Саатов Санжар Каландарович	
Glitserin bikarbamat sintezi.....	552
Bafojev Abduhamid Hoshim o'g'li	
Respublikada tibbiy xizmatlarini raqamlashtirish asosida rivojlantirishning konseptual yo'nalishlari.....	558
Axmedov Zafarjon A'zamovich, Karabaev Sanjar Abdusamatovich, Uraqov Shokir Ulashovich	
Shamol turbinasi parraklarining burilish burchagini rostdashning amaliy ahamiyati	567
Muzaffarov Firdavs Fuzayl o'g'li, Rashidov Sherzod Kahramonovich, Hojimurodov Jasur Erkinovich	
Оценка комфортности городской среды в узбекистане на основе интегральных индикаторов коммунальной обеспеченности	573
Шатохина Светлана Юрьевна	
Avtotyuning tushunchasi, turlari va tasnifi	581
Maxmudov Abrorxon Axmadxonovich, Ne'matov Husniddin Alijon o'g'li	
"Yashil eksport" tushunchasining mohiyati va uni o'zbekiston iqtisodiyotiga joriy qilish imkoniyatlari.....	586
Ibadullayev Ergash Bakturdiyevich	
Методология оценки влияния факторов, определяющих прямые иностранные инвестиции на экономическую безопасность страны	593
Глазова Марина Викторовна	
Yashil iqtisodiyot sharoitida soliqlarni raqamlashtirishni takomillashtirish	600
Jo'rayev Botir Abdiyevich	
Information exchange acceleration in emergency modes of intelligent control systems	607
Azizbek Yusupbekov Nodirbekovich, Husniddin Esonov Mamarasul o'g'li	
Ijro mexanizmlarini vizual simulyatsion modellash tirishning boshqaruv samaradorligini oshirishdagi ahamiyati	613
Karabayev Ibragim Turdiyevich, Esonov Husniddin Mamarasul o'g'li, Mamatqulov Toir Chorshanbiyevich	
Sement qorishmasi tarkibiga polivinilatsetat, akril emulsiyasi va suyuq shisha (natriy/silikat eritmaları)ni qo'shish orqali mustahkamlik darajasini oshirish	618
Imamov Suxrob Solexovich	
Инновационные технологии получения металлического индия из оборотных растворов цинкового завода (Алмалыкский ГМК).....	624
Абдиева Манзура Маткаримовна	

Analysis of the use of equipment for cleaning and preparing a lightweight drilling fluid	629
Xolmuxammadiyev Abduxoliq Mahammadi o'g'li, Toshev Sherzod Orziyevich	
Перспективы территориальной организации и развития пищевой промышленности в самаркандской области	635
Хамраев Казим	
Zamonaviy korxonalarda blokcheyn texnologiyalarining qo'llanilishi va ularning samaradorlikka ta'siri	645
Mardiyev Bunyod Sirojiddin o'g'li, To'g'onov Ibrohimxo'ja	
Raqamli iqtisodiyotda moliyaviy injiniring asosida bank innovasiyalarini joriy etish jarayonini takomillashtirish	652
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
Yo'l qurilish tashkilotlarida oqilona moliyaviy strategiyalarni amalga oshirish	659
Raximov Dilshodjon	
"UZSUVTAMINOT" AJ tizimidagi korxonalarining biznes jarayonlari bo'yicha asosiy samaradorlik ko'rsatkichlari (kpi) ni baholash uslublari	664
Saidakbarov Xusniddin Abdisalomovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida mulkni qayta baholash va unga yetkazilgan moddiy zararni aniqlashning vazifa va tamoyillari	668
Xadjayev Kamoliddin Fazliddinovich	
O'zbekiston respublikasi tijorat banklari faoliyatida biznesi ekotizimini tashkil etish yo'llari va prinsiplari	673
Shoymardonov Orziqul Jo'ra o'g'li	
0,4 kv kuchlanishdan ta'minlanuvchi suv nasoslarini tarmoq faza kuchlanishi yo'qolishidan himoyalash	679
Xalikova Xurshida Abdullayevna, Nurova Malika Abduzairovna, Mustayev Ruslan Aktamovich	
Tikilayotgan brezent materiallari choklariga polimer qoplovchi uskunaning tarkibli roligi bikrligini aniqlash	684
Amonov Abdurahmon Rafiq, Muxamedjanov Mironshoh Mansurjon o'g'li	
Urban aglomeratsiyalar sharoitida yer osti inshootlariga ta'sir etuvchi geologik xavflarni kompleks baholash	688
Irgashev Shavkatbek Turdiyevich	
Algorithm for optimizing repetitive tasks in production process execution mechanisms	694
Azizbek Yusupbekov Nodirbekovich, Husniddin Esonov Mamarasul o'g'li Assistant	
Методологический подход "дебют четырёх коней" в оценке финансового потенциала	702
Буранова Лола Вахобовна	
Tijorat banklari aktivlarining samaradorlik ko'rsatkichlari	714
Absamatov Anvar Ergashovich	
Qurilish sohasida investitsion faoliyatni shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari	720
Karimov Inomjon Ortikbaevich	
Ona tili ta'limida muqobil javobli testlardan foydalanishning afzalliklari	728
Komilova Lola Nasilloevna	
Analitik sinov laboratoriyalarida xavflarni aniqlashning ilmiy-uslubiy uslubiy yechimlari	737
Masharipov Shodlik Masharipovich, Erkaboyev Abrorjon Xabibullo o'g'li, Ibroximov Jasurbek Maxammadovich	
Zamonaviy metrologiya asoslari, kvant metrologiyaning istiqbollari	742
Ibroximov Jasurbek Maxammadovich	

Infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish uchun investitsiyalar kiritishning zarurati va samaradorlik ommillari	746
Musoyev Behruz Shaxobjon o'g'li	
Mintaqaning investitsion imkoniyatlarini oshirishda xorij tajribasi.....	750
Masharipov Sardorbek Farxadovich	
Jahonda kriptovalyutalar bozori rivojlanishining asosiy tendensiyalari va ularning kelajakdagi ta'siri	756
Jo'rayev Yahyo Ikromjon o'g'li	
Fond bozorida zamonaviy moliyaviy marketing: trendlar, muammolar va kelajakdagi yo'nalishlar	761
Mirmahmudova Nozima Xusniddinovna	
Enhancing competitiveness in uzbekistan's oil and gas sector: strategies for technological innovation, regulatory frameworks, and market dynamics	766
U. Yusupov, Zhao Zijun	
Yashil buxgalteriya hisobi: buxgalteriya hisobida uglerod chiqindilarini hisobga olishning nazariy yondashuvlari	772
Xalilov Sherzod Axmatovich	
"Yashil" polimer sirt-faol moddalar orqali mahalliy suv-neftli emulsiyalarni parchalash usuli.....	786
Hamroyev Obid Olimovich, Sattorov Mirvohid Olimovich	
Agrar sektorning iqtisodiy rivojlanish holati va undagi asosiy tendensiyalarni kompleks statistik usullardagi tahlili	792
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
Uy xo'jaliklarining iqtisodiy faolligi va jamg'armalarning shakllanishi: o'zbekiston tajribasi asosida tahlil va takliflar	797
Berdiyev G'ayrat Ibragimovich	
Analysis of the characteristics of fabric samples when selecting fabrics for working clothes for spinners	806
Nigora T. Gafurova, Malika E. Khujaeva	
Quyosh hovuzlarida issiqlik saqlash jarayonlari: eksperimental tadqiqot va nazariy tahlil.....	819
Maxmudova Marjona Maxsud qizi	
Oziq-ovqat mahsulotlari xavfsizligini ta'minlashda sertifikatlashning uslubiy jihatlari	827
Mahamatova Maftuna	
Aholi bandligini ta'minlash orqali kambag'allikni kamaytirish: innovatsion yondashuvlar.....	832
Rahmatov Shuhrat Ahadovich, Hasanova Xolida Xoliqovna	
O'zbekistonda xufiyona iqtisodiyotning statistik tahlili.....	839
Koshanov Abdimurat Azat uli	

O'ZBEKISTONDA XUFIYONA IQTISODIYOTNING STATISTIK TAHLILI

Koshanov Abdimurat Azat uli

Qoraqalpoq davlat universiteti mustaqil ilmiy tadqiqotchisi
koshanovabdimurat@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada YaIM tafovutini hisoblash usullari, naqd pulga bo'lgan talab modeli hamda MIMIC modelidan foydalangan holda O'zbekistonda yashirin iqtisodiyotning ko'lami va tuzilishi statistik tahlil qilingan. Norasmiy sektor shakllanishining asosiy sabablari va ko'rsatkichlari, jumladan ishsizlik darajasi, soliq yuki va iqtisodiyotni raqamlashtirish darajasi ko'rib chiqilgan. Hududiy qiyosiy tahlil orqali mintaqaning boshqa mamlakatlari bilan solishtirma baholash o'tkazilib, O'zbekiston yashirin iqtisodiyot tarqalishi kontekstida qanday holatda ekani bo'yicha aniq xulosalar berilgan. Tadqiqot yakunida esa soliq siyosatini isloh qilish, iqtisodiyotni raqamlashtirishni jadallashtirish va kichik biznesni tizimli qo'llab-quvvatlash orqali norasmiy sektor ulushini kamaytirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ilgari surilgan.

Kalit so'zlar: xufyona iqtisodiyot, O'zbekiston, statistik tahlil, MIMIC modeli, norasmiy bandlik, soliq tizimi, raqamlashtirish, iqtisodiy siyosat, naqd pul aylanmasi, YaIM.

Abstract: The article analyzes the scale and structure of the shadow economy in Uzbekistan using GDP gap estimation methods, cash demand models, and the MIMIC model. The main causes and indicators of the informal sector are examined, including unemployment, tax burden, and the level of digitalization. A regional comparative analysis is conducted, providing insights into Uzbekistan's position within the context of shadow economy prevalence. The study concludes with practical recommendations for reducing the informal sector through tax reforms, accelerating digital transformation, and systematically supporting small businesses.

Keywords: shadow economy, Uzbekistan, statistical analysis, MIMIC model, informal employment, tax system, digitalization, economic policy, cash circulation, GDP.

Аннотация: В аннотации рассматриваются методы оценки теневой экономики в Узбекистане с использованием разницы между официальным и потенциальным ВВП, модели спроса на наличные деньги и модели MIMIC. Изучены основные причины и индикаторы неформального сектора, включая уровень безработицы, налоговую нагрузку и степень цифровизации экономики. Проведён сравнительный региональный анализ с другими странами, по результатам которого сделаны конкретные выводы о положении Узбекистана. В завершение предложены практические меры по сокращению доли теневой экономики через налоговые реформы, ускорение цифровизации и поддержку малого бизнеса.

Ключевые слова: теневая экономика, Узбекистан, статистический анализ, модель MIMIC, неформальная занятость, налоговая система, цифровизация, экономическая политика, денежное обращение, ВВП.

ECONOMY

ЭКОНОМИКА

IQTISODIYOT

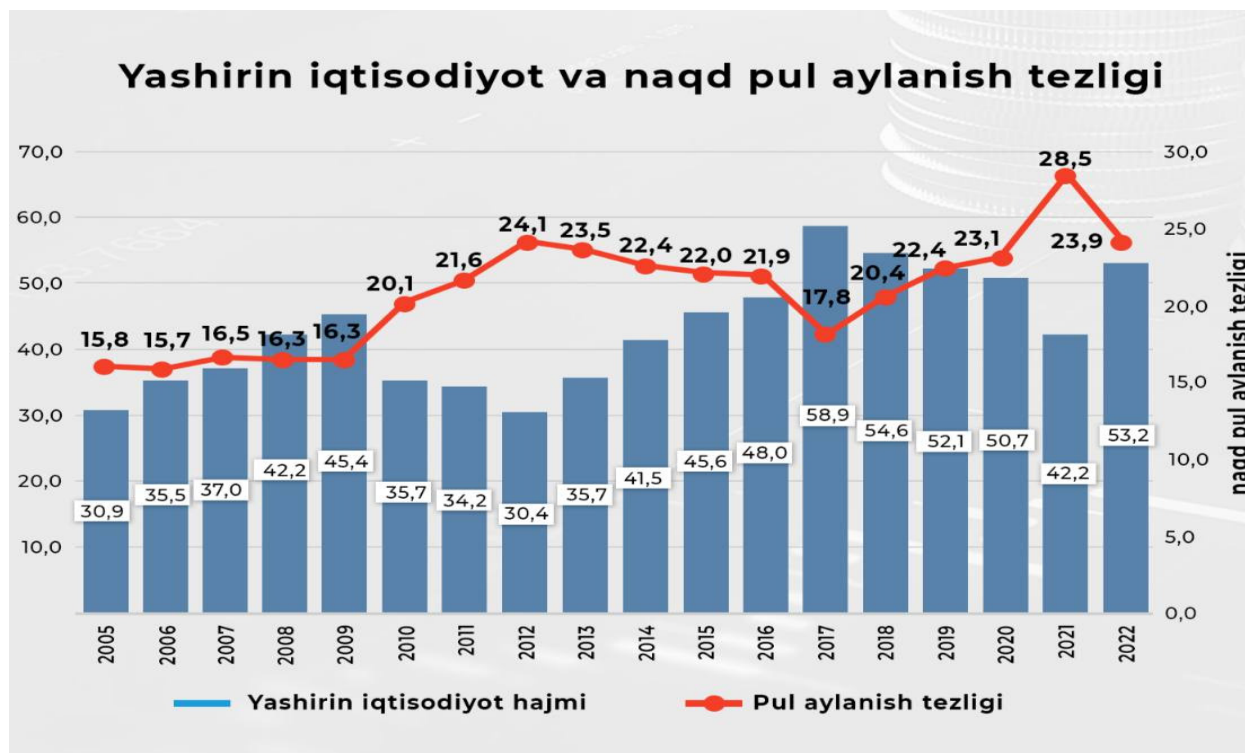
KIRISH

O'zbekiston Respublikasida jadal iqtisodiy rivojlanish va faol institutsional islohotlar sharoitida milliy iqtisodiyotning shaffofligi hamda samaradorligini oshirish masalalariga alohida e'tibor qaratilmoqda. Barqaror iqtisodiy o'sish va samarali davlat boshqaruviga erishishga to'sqinlik qilayotgan muammolardan biri sifatida – yashirin iqtisodiyot ulushining yuqoriligini misol keltirish mumkin.

Yashirin iqtisodiyot deganda, odatda rasmiy hisobga olinmaydigan va soliqqa tortilmaydigan iqtisodiy operatsiyalar tushuniladi. Bularga norasmiy bandlik, soliq to'lashdan bo'yin tovlash, ro'yxatdan o'tmagan tadbirkorlik faoliyati hamda korrupsiya sxemalari kiradi.

Xalqaro tashkilotlarning hisob-kitoblariga ko'ra, rivojlanayotgan mamlakatlarda yashirin iqtisodiyot ulushi yalpi ichki mahsulotning 20 foizidan 50 foizigacha yetishi mumkin. Bu esa makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga, ijtimoiy adolat tamoyillariga va sog'lom raqobat muhitiga sezilarli salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Hozirgi vaqtda O'zbekiston iqtisodiyotini faol liberallashtirish bosqichida bo'lib, yashirin sektor ko'lamini kompleks tahlil qilish va doimiy monitoringini yo'lga qo'yish zarurati yuzaga kelmoqda. Bu esa ushbu salbiy holatni kamaytirish bo'yicha aniq va ilmiy asoslangan chora-tadbirlarni ishlab chiqish uchun zaruriy shart hisoblanadi (1-rasm).

1-rasm. Yashirin iqtisodiyot va pul aylanish tezligi.

Ushbu tadqiqot MIMIC modeli, naqd pulga bo'lgan talabni tahlil qilish hamda rasmiy va potensial YaIM o'rtasidagi tafovutni hisoblash kabi zamonaviy tahliliy usullardan foydalangan holda O'zbekistonda yashirin iqtisodiyot hajmini statistik baholashga qaratilgan. Shuningdek, tadqiqot doirasida mintaqaning boshqa mamlakatlari bilan qiyosiy tahlil amalga oshirilgan va norasmiy sektor o'sishiga hissa qo'shayotgan asosiy omillar aniqlangan.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi – O'zbekistonda yashirin iqtisodiyotning tarkibi va hajmini aniqlash, shuningdek, iqtisodiy siyosatni takomillashtirish, biznesni rasmiylashtirish darajasini oshirish va fiskal jarayonlarni raqamlashtirish orqali yashirin sektorning yalpi ichki mahsulotdagi ulushini kamaytirishga qaratilgan taklif va tavsiyalarni ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xufiyona iqtisodiyot (ya'ni, rasmiy statistik hisobotlardan yashirin faoliyat) masalasi zamonaviy iqtisodiy tadqiqotlarda tobora dolzarb mavzuga aylangan. Ushbu sohani tadqiq etishda xalqaro va mahalliy tadqiqotchilar turli statistik yondashuvlar, baholash uslublari hamda normativ asoslarni keng qamrab olgan.

Jumladan, Friedrich Schneider o'zining ko'p yillik tadqiqotlarida (Avstriya, Johannes Kepler Universiteti) xufiyona iqtisodiyot hajmini baholashda monetar yondashuv, mehnat bozori disbalansi va ko'p omilli regressiya modellari asosida mukammal metodologiyalarni ishlab chiqqan. Schneiderning Yevropa davlatlari bo'yicha baholari ushbu sohada yetakchi nazariy asoslardan biri sifatida e'tirof etiladi.

O'zbekiston kontekstida esa A. R. Axmedjanov xufiyona iqtisodiy faoliyatni aniqlashda mehnat statistikasi va soliq ma'lumotlaridagi tafovutlarni chuqur tahlil qilgan. Uning ishlari mehnatga layoqatli aholining norasmiy bandligi va budjetdan tashqari aylanmalar orqali shakllanuvchi iqtisodiy oqimlar o'rtasidagi bog'liqlikni ko'rsatadi. Shuningdek, B. I. Salimov tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda O'zbekistonda kichik biznes sub'yektlarining real daromadlari bilan rasmiy deklaratsiyalar orasidagi tafovutlar orqali yashirin iqtisodiyot darajasi baholangan.

Xalqaro tashkilotlar, xususan, Jahon banki va Xalqaro valyuta jamg'armasi O'zbekiston bo'yicha xufiyona iqtisodiyot hajmini baholashda indikatorlar tizimini ishlab chiqishga alohida e'tibor qaratgan. 2021-yilda Jahon banki tomonidan e'lon qilingan mamlakat hisobotida naqd pul muomalasi hajmining yuqoriligi, soliq bazasining torligi va tartibga solishdagi murakkabliklar xufiyona faoliyatni rag'batlantiruvchi omillar sifatida ko'rsatilgan.

O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi, Markaziy bank hamda Iqtisodiy tadqiqotlar va islohotlar markazi tomonidan olib borilgan maxsus baholashlar ham mavzuga oid dolzarb manbalardandir. Masalan, 2022-yilgi "Norasmiy bandlik va xufiyona aylanmalar" bo'yicha tahliliy hisobotda sektoral tahlil asosida qurilish, savdo va xizmat ko'rsatish sohalarida xufiyona faoliyat yuqori ekanligi qayd etilgan.

So'nggi yillarda U. A. Tursunov va N. M. Sayfiddinov tomonidan olib borilgan tadqiqotlar O'zbekistonda soliq ma'muriyatchiligi islohotlari va raqamli texnologiyalar yordamida xufiyona iqtisodiyotning qisqarishini kuzatishga oid empirik natijalarni keltirib chiqardi. Ayniqsa, fiskal raqamlashtirish (online nazorat kassa mashinalari) joriy etilishi va bank tizimi orqali to'lovlar hajmining ortishi rasmiylashtirish darajasini oshirayotgan omillar sifatida baholangan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda ma'lumotlar Davlat statistika qo'mitasi, Markaziy bank, Jahon banki va IMF hisobotlari asosida yig'ildi. Xufiyona iqtisodiyot hajmini baholashda soliq tushumlari, bandlik darajasi va naqd pul aylanmasi ko'rsatkichlari o'rganilib, ularning o'zaro bog'liqligi korrelyatsion va regressiya tahlil usullari orqali tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda yashirin iqtisodiyotning ko'lamini va tarkibini baholash uchun ushbu tadqiqot doirasida norasmiy sektorning obyektiv va asosli manzarasini olish imkonini beruvchi miqdoriy hamda qiyosiy-tahliliy usullar majmuasidan foydalanildi. Asosiy e'tibor quyidagi yondashuvlarga qaratildi:

Ushbu usul yalpi ichki mahsulot (YaIM) to'g'risidagi rasmiy ma'lumotlarni mamlakatning ishlab chiqarish salohiyati, bandlik darajasi va boshqa makroiqtisodiy ko'rsatkichlar asosida hisoblangan potensial YaIM baholari bilan taqqoslashga asoslanadi. Haqiqiy va potensial YaIM o'rtasidagi sezilarli tafovut yashirin sektor mavjudligining yuqori darajasiga ishora qilishi mumkin (1-jadval).

1-jadval. O'zbekistonda xufiyona iqtisodiyot ulushining yillik baholanishi (2019–2023-yillar).

Yil	Rasmiy YaIM (mlrd. AQSH dollari)	Potensial YaIM (baholash, mlrd.)	Uzilish (mlrd dollar)	Xufiyona iqtisodiyotning taxminiy ulushi (%)
2019	59.1	78.0	18.9	32.0%
2020	57.7	76.5	18.8	32.6%
2021	69.2	95.0	25.8	36.2%
2022	80.4	112.0	31.6	38.9%
2023	90.8	127.0	36.2	39.9%

Ushbu usul xufiyona operatsiyalarning katta qismi naqd pul mablag'lari orqali amalga oshirilishini nazarda tutadi. Naqd pulga bo'lgan talabning rasmiy zarur hajmdan ortib ketishi baholanadi, bu holat norasmiy sektordagi iqtisodiy faollikning belgilari sifatida qaraladi. Modelda inflyatsiya darajasi, foiz stavkalari, soliqqa tortish bosimi va naqd pulsiz to'lovlardan foydalanish darajasi kabi o'zgaruvchilar inobatga olinadi.

Bu uslub yashirin hodisalarni, jumladan yashirin iqtisodiyot hajmini baholashda eng keng tarqalgan va xalqaro miqyosda tan olingan ekonometrik yondashuvlardan biridir. MIMIC modeli yashirin o'zgaruvchi

– yashirin iqtisodiyot hajmini aniqlashda ko'plab sabablar (masalan, soliq yuki, ishsizlik darajasi, ma'muriy to'siqlar) va ko'rsatkichlar (naqd pul operatsiyalari hajmi, bandlik darajasi, o'zini o'zi band qilganlar ulushi) asosida ishlaydi.

Hisob-kitoblar O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi, Xalqaro valyuta jamg'armasi va Jahon bankining 2015–2023-yillardagi statistik ma'lumotlaridan foydalanilgan holda amalga oshirildi.

Tadqiqot natijalarini mintaqaviy kontekstda tahlil qilish maqsadida Markaziy Osiyo mamlakatlari – Qozog'iston, Tojikiston va Qirg'iziston bilan qiyosiy tahlil o'tkazildi. Bu O'zbekistonning yashirin iqtisodiyot darajasi bo'yicha nisbiy holatini aniqlash hamda mintaqaviy qonuniyatlarni belgilash imkonini berdi (2-jadval).

2-jadval. Markaziy Osiyo mamlakatlarida yashirin iqtisodiyotning ulushini baholash, 2023-yil.

Mamlakat	Yashirin iqtisodiyotning YAIMdagi ulushi (%)	Baholash manbasi
O'zbekiston	32–38	MIMIC modeli bo'yicha hisoblashlar
Qozog'iston	25–30	Qozog'iston Respublikasi Milliy iqtisodiyot vazirligi, XVJ
Tojikiston	40–45	OTB, Jahon banki
Qirg'iziston	33–36	YeOTB, milliy manbalar

O'tkazilgan statistik tahlil O'zbekistonda yashirin iqtisodiyotning asosiy xususiyatlarini aniqlash imkonini berdi. MIMIC modeliga ko'ra, 2023-yilda yashirin iqtisodiyotning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi 32–38 foizni tashkil etgan bo'lib, bu avvalgi yillarga nisbatan (40–45 foiz) pasayishni ko'rsatadi. Shunga qaramay, mazkur ko'rsatkich xalqaro standartlar fonida hanuz yuqoriligicha qolmoqda.

Eng katta norasmiy bandlik qishloq xo'jaligi, chakana savdo, xizmat ko'rsatish va qurilish sohalarida to'plangan. Bu yo'nalishlarda naqd pul asosidagi hisob-kitoblar keng tarqalgan, rasmiy mehnat shartnomalari esa deyarli mavjud emas. Naqd pul muomalasi tahlili shuni ko'rsatdiki, iqtisodiyotda naqd pul hajmi rasmiy ko'rsatkichlardan ancha yuqori bo'lib, bu ayniqsa kichik va o'rta biznes segmentida yashirin operatsiyalar keng tarqalganligini anglatadi.

Hududiy tafovutlar tahliliga ko'ra, eng yuqori norasmiy iqtisodiy faollik Farg'ona vodiysi – Andijon va Namangan viloyatlarida kuzatilmoqda. Bu hududlarda aholining yuqori zichligi va rasmiy bandlik imkoniyatlarining cheklangani yashirin faoliyat uchun zamin yaratgan.

Qo'shni davlatlar bilan solishtirganda, O'zbekiston yashirin iqtisodiyot ko'lamida me'yor chegarasida joylashgan: mamlakatda bu ulush Qozog'istondan (25–30%) yuqori, biroq Tojikiston (40–45%) va Qirg'iziston (35%) ko'rsatkichlaridan past.

Yashirin iqtisodiyot quyidagi oqibatlariga olib kelmoqda:

- davlat byudjetining daromad qismini yo'qotilishi;
- ishchilar uchun ijtimoiy himoya tizimlarining ishlamasligi;
- rasmiy va norasmiy kompaniyalar o'rtasida adolatsiz raqobat muhitining shakllanishi.

Mazkur jarayonni jilovlash va yashirin iqtisodiyotni qisqartirish uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur:

- soliq tizimini soddalashtirish va raqamli hisobot tizimlarini joriy etish;
- biznesni qonuniylashtirish dasturlarini ishlab chiqish, jumladan soliq ta'tillari orqali rag'batlantirish;
- naqd pulsiz to'lovlardan foydalanishni kengaytirish;
- huquqiy savodxonlikni oshirish va biznesni rasmiylashtirishning afzalliklari to'g'risida aholiga axborot berish.

Raqamlashtirish, xususan onlayn kassa va elektron to'lov tizimlari shaffoflikni oshirish, hisob-kitobni soddalashtirish va iqtisodiyotni rasmiy sektor doirasida yuritishni rag'batlantirishga xizmat qiladi.

Yashirin iqtisodiyot O'zbekiston iqtisodiy rivojlanishiga har tomonlama ta'sir ko'rsatuvchi jiddiy omil bo'lib qolmoqda – bu holat davlat byudjeti daromadlarining qisqarishi, ijtimoiy himoya darajasining pasayishi va sog'lom raqobat tamoyillarining buzilishiga olib keladi. Statistik tahlil natijalari yashirin iqtisodiyotning YAIMdagi ulushi 32–38 foiz oralig'ida ekanini ko'rsatmoqda, asosiy faoliyat yo'nalishlari esa savdo, qishloq xo'jaligi va qurilish sohalarida to'plangandir.

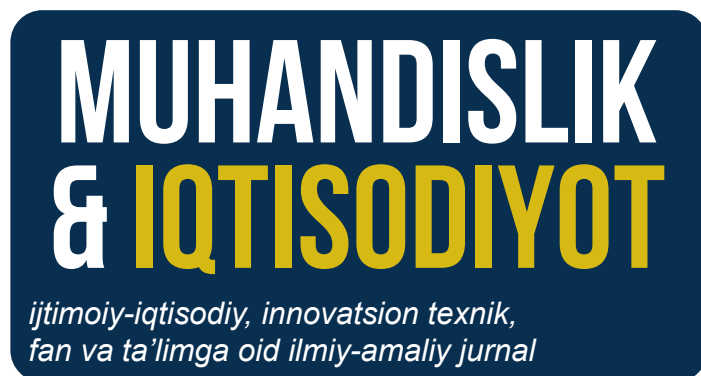
XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari norasmiy iqtisodiyot ko'lamini qisqartirishda tizimli va muvozanatli yondashuv zarurligini ko'rsatmoqda. Soliq siyosatini takomillashtirish, biznes yuritishni soddalashtirish, hisob-kitoblar va hujjatlar aylanishini raqamlashtirish, davlat institutlari faoliyatining shaffofligini oshirish, shuningdek, aholining huquqiy savodxonligini yuksaltirish eng muhim ustuvor yo'nalishlar sirasiga kiradi.

Iqtisodiyotni yanada rasmiylashtirish faqatgina nazoratni kuchaytirishni emas, balki tadbirkorlik faoliyatini ixtiyoriy ravishda qonuniylashtirish uchun rag'batlantiruvchi sharoitlar yaratishni ham talab qiladi. Bu esa ayniqsa xususiy sektorni rivojlantirish, investitsiyaviy jozibadorlikni oshirish hamda barqaror o'sishga qaratilgan iqtisodiy islohotlar davom etayotgan sharoitda alohida dolzarblik kasb etadi. Shunday qilib, O'zbekistonda yashirin sektor nafaqat muammo sifatida, balki to'g'ri va ilmiy asoslangan davlat siyosati sharoitida rasmiy iqtisodiyotni kengaytirish uchun muhim salohiyat manbai sifatida qaralishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Medvedev V.D. Tenevaya ekonomika: suщnost, struktura, metody izmereniya // Finansy i kredit. - 2020. - No4. - S. 45-53.
2. Schneider F., Medina L. Shadow Economies Around the World: What Did We Learn Over the Last 20 Years? - IMF Working Paper No. 18/17. - Xalqaro valyuta jamg'armasi, 2018. - 76 b.
3. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. 2015-2023-yillar uchun rasmiy statistika ma'lumotlari - URL: <https://stat.uz/> (murojaat sanasi: 20.04.2025).
4. Osiyo taraqqiyot banki. O'zbekiston: iqtisodiy sharh va rivojlanish istiqbollari. - Manila: ADB, 2023. - 98 b.
5. Muxammedov I.T., Karimov A.Sh. Neformalnaya zanyatost v Uzbekistane: masshtabi i puti legalizatsii // Ekonomika i obrazovaniye. - 2021. - No3. - S. 27-35.
6. Jahon banki. Doing Business 2020: 190 mamlakatda biznesni tartibga solishni taqqoslash. - Vashington, Kolumbiya okrugi: Jahon banki, 2020. - URL: <https://www.doingbusiness.org/> (murojaat sanasi: 20.04.2025).
7. Qayumov U.B. MDH mamlakatlarida xufyona iqtisodiyot determinantlari tahlili: qiyosiy yondashuv // Iqtisodiy tadqiqotlar axborotnomasi. - 2022. - No2 (38). - S. 64-72.
8. Xalqaro valyuta fondi. O'zbekiston: Tanlangan masalalar. - IMF Country Report No. 23/104. - Vashington, Kolumbiya okrugi: XVF, 2023. - 54 b.

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100